

Maciej JABŁOŃSKI

Instytut Ekologii i Bioetyki, UKSW, Warszawa

Stanowienie oraz stosowanie polityki ekologicznej przez administrację publiczną w Polsce oraz Unii Europejskiej

Słowa kluczowe: polityka ekologiczna, administracja publiczna, stanowienie prawa, stosowanie prawa

Keywords: Ecological politics, The civil service, Enactment, Applying the law

Wstęp

Wprowadzenie rozwiązań ustawowych znalazło oparcie w normach konstytucyjnych, które zapewniają bezpieczeństwo ekologiczne, ochronę środowiska oraz dbałość o jego stan. Ochrona środowiska w ramach polityki prowadzonej przez państwo, to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym działania polityczne, gospodarcze i społeczne są zintegrowane, w celu zagwarantowania współczesnemu i przyszłym pokoleniom możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb. Należy uznać, iż art. 5 Konstytucji RP (A) wskazuje najbardziej istotne wartości i najbardziej podstawowe cele, w których realizację winny się włączyć wszelkie organy władzy publicznej, wykorzystując wszystkie ich kompetencje. Zakres przedmiotowy konstytucyjnych norm prawnych stanowi o tym, iż każdy ma prawo do ochrony zdrowia. Władze publiczne prowadzą zatem politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom, gdyż ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Realizacja tego obowiązku stwarza możliwość dla obywateli powzięcia wiadomości o działaniach podejmowanych przez administrację państwową. Z powszechnym prawem

do informacji skorelowany jest obowiązek każdego do dbałości o stan środowiska i ponoszenia odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.

Polityka ekologiczna Unii Europejskiej

Warunkiem *sine qua non* dla prawidłowego realizowania standardów ochrony środowiska jest jasne, proste i precyzyjne sporządzanie aktów prawnych, które mają być przejrzyste i łatwo zrozumiałe przez obywateli oraz podmioty gospodarcze. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości zasada bezpieczeństwa prawnego, która jest częścią wspólnotowego porządku prawnego, wymaga, aby prawodawstwo wspólnotowe było jasne i precyzyjne, a jego stosowanie możliwe do przewidzenia przez obywateli. Wymóg ten musi być zachowany szczególnie bezwzględnie w przypadku aktu mogącego mieć skutki finansowe i nakładającego obowiązki na obywateli, tak aby zainteresowani mogli dokładnie poznać zakres obowiązków, które nakłada na nich ten akt (B). Jak podkreśla się również w doktrynie, postanowienia zawarte w pierwszym rozdziale Konstytucji zbudowane są z pojęć ogólnych, w ustawie zasadniczej niezdefiniowanych, mających jednak ustaloną treść doktrynalną i z reguły znanych judykaturze (C).

Prawo wspólnotowe posiada pierwszeństwo nad prawem krajowym, co w praktyce oznacza w przypadku sprzeczności między zapisami prawa krajowego i prawa wspólnotowego niemożność stosowania prawa krajowego oraz konieczność jego dostosowania przez kraj członkowski. W prawie unijnym rozróżniamy prawo pierwotne i prawo wtórne. Źródłem prawa pierwotnego są traktaty oraz akty o charakterze traktatowym. Zrównoważony rozwój został określony w prawie pierwotnym Wspólnoty, jako nadrzędny cel długoterminowy Unii Europejskiej. Strategia UE na rzecz zrównoważonego rozwoju łączy takie elementy, jak rozwój gospodarczy, spójność społeczna i ochrona środowiska. Natomiast kryzys gospodarczy pokazał, że zrównoważony rozwój ma także zasadnicze znaczenie dla systemów finansowych i gospodarki jako całości. Zasada zrównoważonego rozwoju związana jest z podejmowaniem przez Wspólnotę działań o charakterze kompleksowym

i strategicznym jednocześnie. Analiza tej zasady prowadzi do wniosku, że odgrywa ona rolę klauzuli generalnej, zresztą nie tylko w prawie ochrony środowiska, podobnie jak zasada współżycia społecznego w prawie cywilnym. Na szczeblu UE koncepcja zrównoważonego rozwoju jest propagowana i monitorowana przede wszystkim w kontekście polityki UE w poszczególnych dziedzinach, a sama strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju odgrywa fundamentalną rolę w propagowaniu ogólnego celu polegającego na wdrożeniu założeń zrównoważonego rozwoju. Strategia UE na rzecz zrównoważonego rozwoju okazuje się również pomocna przy opracowywaniu strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju na szczeblu krajowym i regionalnym. Unia Europejska wymaga bowiem, by wprowadzenie przepisów krajowych stanowiących odstępstwo od środka harmonizującego było uzasadnione nowymi dowodami naukowymi dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy i było ono konieczne ze względu na specyficzny problem danego państwa członkowskiego, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, oraz by projektowane środki, jak również powody ich wprowadzenia zostały notyfikowane Komisji (D).

Strategia UE na rzecz zrównoważonego rozwoju ma charakter długoterminowy i stanowi dobrą podstawę, która wytycza kierunek ogólnych zmian. Przegląd dotychczasowych działań potwierdza, że we wszystkich siedmiu priorytetowych obszarach objętych strategią poczyniono znaczne postępy w zakresie polityki UE. Przykłady obejmują unijny pakiet klimatyczno-energetyczny, działania na rzecz ekologizacji transportu i bardziej inteligentnych systemów transportu, poprawę efektywności energetycznej budynków, zmiany projektowania ekologicznego i dyrektywę w sprawie oznakowania ekologicznego, tworzenie ram zintegrowanej polityki morskiej oraz strategii ochrony zdrowia w UE, prace w zakresie migracji oraz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Na procesy migracyjne zasadniczy wpływ ma poziom rozwoju gospodarczego poszczególnych krajów, a w szczególności tzw. zjawisko konwergencji, czyli wyrównywania się zarówno poziomu życia, jak i poziomu cen w różnych krajach. Ruch ludności będzie kierował się tam, gdzie liberalne przepisy dotyczące zrównowa-

zonego rozwoju umożliwią jak największy rozwój osobisty oraz rozwój otoczenia, a z drugiej strony obciążenia podatkowe wyzwalać będą efekt inwestycyjny. Tam przede wszystkim nastąpi przepływ myśli intelektualnej i technologicznej. Otoczka zaplecza formalno – prawnego, czyli warunków zrównoważonego gospodarowania ma tu decydujące znaczenie. Stworzenie odpowiedniego klimatu prowadzenia działalności oraz zatrudnienia, stanowi gwarancję rozwoju gospodarczego. Tak więc przejrzystość i pewność ustawodawcza, przewidywalność polityczna oraz klarowne warunki inwestowania, składają się na zrównoważony rozwój gospodarczy regionu. W przypadku Europy chodzi o to, aby wszystkie regiony dysponowały tym samym klimatem, a co za tym idzie, aby się jednakowo dobrze rozwijały.

Wspólnotowy system prawny jest wynikiem dziesięcioleci współpracy podejmowanej z woli państw członkowskich, które tworząc wspólne instytucje wyzbyły się na ich rzecz części swojej suwerenności. Dorobku prawnego Wspólnot, określanego jako *acquis communautaire*, nie da się sprowadzić do sumy praw państw członkowskich; jak również nie ma on swojego odpowiednika w rozwiązaniach prawnych przyjmowanych w innych organizacjach międzynarodowych.

Traktat z Lizbony ustala nowe brzmienie art. 2, który stanowi, iż celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów oraz zapewnienie swoim obywatelom wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, imigracji, jak również zapobiegania i zwalczania przestępczości. UE działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego.

Powyższe argumenty pozwalają zatem stwierdzić, że wspólnotowe prawo pierwotne wyznacza cele, jakie Unia Europejska powinna realizować i obliguje do osiągnięcia tych celów swoje państwa członkowskie. Założenia traktatowe legitymują organy UE do konkretyzacji zakresu

przedmiotowego działań w dziedzinie zrównoważonego rozwoju. Akty prawa wtórne z kolei wyznaczają w sposób jeszcze bardziej ścisły konieczność podejmowania kreślonych działań, wskazując jednocześnie w sposób istotny warunki i granice ram prawno-finansowych.

Prawodawstwo wtórne pozostaje głównym narzędziem do sprostanania wyzwaniom związanym z ochroną środowiska, a pełne i prawidłowe stosowanie obowiązującego prawodawstwa jest priorytetem. Na poziomie Unii Europejskiej określono w Decyzji 1600/2002/WE Parlamenty Europejskiego i Rady (E), że czyste i zdrowe środowisko naturalne jest istotne dla dobrego samopoczucia i dobrobytu społeczeństwa, jednakże ciągły wzrost na poziomie globalnym będzie prowadził do ciągłych nacisków na środowisko naturalne. Podkreślono, iż wymagane są nieustające wysiłki, aby wypełnić cele ochrony środowiska oraz cele już ustalone przez Wspólnotę. Jednocześnie stwierdzono, że istnieje pewna ilość poważnych problemów środowiska naturalnego, jak również powstają nowe, wymagające dalszego działania. Przy opracowywaniu podejścia do ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego niezbędna jest większa koncentracja na zapobieganiu i stosowaniu zasady ostrożności. Rozsądne wykorzystanie zasobów naturalnych i ochrona światowego ekosystemu wraz z dobrobytem gospodarczym i zrównoważonym rozwojem społecznym są warunkiem stałego rozwoju.

Ustanowiony VI program wspólnotowego działania w zakresie środowiska naturalnego jest skierowany na kluczowe zadania i priorytety ochrony środowiska w oparciu o ocenę stanu środowiska naturalnego i panujące tendencje, włącznie z pilnymi zagadnieniami, które wymagają kierownictwa ze strony Wspólnoty. Program obejmuje okres dziesięciu lat poczynając od dnia 22 lipca 2002 roku i powinien wspierać włączanie problemów ochrony środowiska we wszystkie polityki Wspólnoty i przyczyniać się do osiągnięcia stałego rozwoju na terytorium całej Wspólnoty. Wskazany program przewiduje wysiłki zmierzające do osiągnięcia zadań i celów ochrony środowiska już ustanowionych przez Unię Europejską oraz określa główne zadania ochrony środowiska, oraz ustala cele i harmonogramy, które powinny być zrealizowane. Program ma na celu zapewnienie wysokiego pozio-

mu ochrony środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego oraz ogólną poprawę środowiska naturalnego i jakości życia, wskazuje priorytety wymiaru ochrony środowiska w strategii stałego rozwoju i powinien być uwzględniany przy przedstawianiu działań w ramach strategii. Program ma na celu również rozdzielanie nacisków na środowisko i wzrostu gospodarczego, przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z zasadą pomocniczości i z poszanowaniem zróżnicowania warunków w różnych regionach Unii Europejskiej. Zostają również ustanowione priorytety ochrony środowiska, w odpowiedzi na które Wspólnota powinna skoncentrować się w szczególności na zmianach klimatycznych, przyrodzie i zróżnicowaniu biologicznym, środowisku naturalnym, zdrowiu i jakości życia, oraz zasobach naturalnych i odpadach.

Zadania określone w programie odpowiadają głównym priorytetom ochrony środowiska, jakie mają być spełnione przez Wspólnotę w takich dziedzinach, jak: zmiana klimatu, przyroda i zróżnicowanie biologiczne, środowisko naturalne, zdrowie i jakość życia oraz zasoby naturalne i odpady. Realizacja wskazanych zadań stanowi podstawę dla wymiaru ochrony środowiska europejskiej strategii stałego rozwoju i przyczynia się do włączania problemów ochrony środowiska do wszystkich polityk Wspólnoty, między innymi poprzez określenie priorytetów ochrony środowiska dla strategii. Zasada zrównoważonego rozwoju realizowana jest poprzez przyczynianie się do wysokiego poziomu jakości życia i dobrobytu społecznego obywateli poprzez zapewnienie środowiska naturalnego, w którym poziom zanieczyszczenia nie powoduje szkodliwych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego oraz przez zachęcanie do stałego rozwoju urbanizacyjnego.

Realizacja zasady zrównoważonego rozwoju może odbywać się również poprzez kompletne włączenie wymogów ochrony środowiska naturalnego do wszystkich polityk i działań Unii Europejskiej z zakresu ochrony środowiska oraz innych, które mają być wzięte pod uwagę w odpowiednich dziedzinach polityki. Proponowane i przyjęte środki na rzecz środowiska naturalnego powinny być zgodne z celami wymiaru gospodarczego i społecznego stałego rozwoju i *vice versa*. Zakres przedmiotowy zasady zrównoważonego rozwoju jest właściwie reali-

zowany poprzez włączenie wymogów ochrony środowiska naturalnego do programów wspólnotowych łącznie z tymi związanymi z rozwojem infrastruktury, współpracę ze społeczeństwem obywatelskim, czy zachęcanie międzynarodowych instytucji finansujących i sektora prywatnego do wspierania poszanowania i stosowania dorobku ochrony środowiska oraz do zwracania należytej uwagi na włączanie zagadnień ochrony środowiska do działalności sektora gospodarki. Ponieważ wymogi ochrony środowiska, muszą być brane pod uwagę przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Wspólnoty, ochronę taką należy postrzegać jako cel, który jest również elementem wspólnej polityki (F). Realizacja standardów prawnych UE ma być skorelowana z osiągnięciem rezultatu w postaci pobudzenia konstruktywnej roli Unii Europejskiej jako wiodącego partnera w ochronie globalnego środowiska naturalnego oraz dążenia do stałego rozwoju partnerstwa globalnego dla środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju.

Polityka ekologiczna Polski

Dynamika polskich działań ustawodawczych wynika z zaległości, jakie występowały w zakresie przedmiotowym zagadnień ochrony środowiska. Dopiero zmiana warunków ustrojowych umożliwiła w tej dziedzinie skuteczne działanie, gdzie potrzeba szeroko zakrojonej nowelizacji stała się dla wszystkich oczywista. Nabrała zatem pilności sprawa dostosowania naszego prawa do postulatów wynikających z prawa międzynarodowego i europejskiego. Zakres przedmiotowy art. 5 Konstytucji stanowi, że zasada zrównoważonego rozwoju odnosi się do wszystkich wskazanych tam funkcji państwa, co implikuje skutek w takiej postaci, że mamy do czynienia z zasadą ustrojową. Przyjęcie takiego założenia powoduje, że w art. 5 Konstytucji RP znajduje się następująca regulacja odnosząca się do ochrony środowiska:

- 1) wprowadzenie zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady ustrojowej odnoszącej się do podstawowych zadań państwa,
- 2) określenie ochrony środowiska jako jednej z podstawowych funkcji państwa.

Normy konstytucyjne zapewniają bezpieczeństwo ekologiczne, ochronę środowiska oraz dbałość o jego stan. Ochrona klimatu w ramach polityki prowadzonej przez państwo, to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym działania polityczne, gospodarcze i społeczne są zintegrowane, w celu zagwarantowania współczesnemu i przyszłym pokoleniom możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb. Należy uznać, iż art. 5 Konstytucji wskazuje najbardziej istotne wartości i najbardziej podstawowe cele, w których realizację winny się włączyć wszelkie organy władzy publicznej, wykorzystując wszystkie ich kompetencje. Zakres przedmiotowy konstytucyjnych norm prawnych stanowi o tym, iż każdy ma prawo do ochrony zdrowia. W związku z powyższym wszystkim obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Władze publiczne prowadzą zatem politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom, gdyż ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Realizacja tego obowiązku stwarza możliwość dla obywateli powzięcia wiadomości o działaniach podejmowanych przez administrację państwową. Z powszechnym prawem do informacji skorelowany jest obowiązek każdego do dbałości o stan środowiska i ponoszenia odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Sformułowanie to ma charakter typowy dla określenia polityki ekologicznej państwa, nie rodzi natomiast bezpośrednio jakichkolwiek praw podmiotowych po stronie jednostki. Pojęcie „bezpieczeństwo ekologiczne” należy rozumieć jako uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwala na bezpieczne przebywanie w tym środowisku i umożliwia korzystanie z tego środowiska w sposób zapewniający rozwój człowieka. Ochrona środowiska jest jednym z elementów „bezpieczeństwa ekologicznego”, ale zadania władz publicznych są szersze - obejmują też działania poprawiające aktualny stan środowiska i programujące jego dalszy rozwój. W ramach zasady zrównoważonego rozwoju mieści się nie tylko ochrona przyrody, ale i troska o rozwój społeczny i cywilizacyjny, związany z koniecznością budowania stosownej infrastruktury.

W ustawie prawo ochrony środowiska nastąpiło dookreślenie pojęcia „ochrona środowiska”. Oparcie analizowanej definicji legalnej na zasadzie zrównoważonego rozwoju sprawiło zmianę charakteru podejmowanych działań ochronnych. Należy tak chronić poszczególne elementy środowiska, by mieć na uwadze przede wszystkim ochronę życia i zdrowia ludzi. Oznacza to, że „ochrona środowiska” w obecnym stanie prawnym ma charakter podmiotowy, co jest zgodne z koncepcją ochrony środowiska w świetle art. 74 Konstytucji RP. Natomiast art. 1 ustawy prawo ochrony środowiska (G) określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. W ramach przyjętych założeń generalnych ustalono zasady ustalania warunków ochrony zasobów środowiska oraz obowiązki organów administracji. Ustawa definiuje zrównoważony rozwój, jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Jednym z najistotniejszych elementów, które urzeczywistnia zapisy ustawowe jest polityka ekologiczna państwa mająca na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne;
- 2) priorytety ekologiczne;
- 2a) poziomy celów długoterminowych;
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;

4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej, w której sprawowaniu uczestniczy samorząd terytorialny. Decentralizacja oznacza zaś proces stałego poszerzania uprawnień jednostek władzy publicznej niższego stopnia w drodze przekazywania im zadań, kompetencji oraz niezbędnych środków. W oparciu o przyjęte zasady ustrojowe nastąpiło zatem delegowanie praw i obowiązków na organy samorządu terytorialnego. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska. Programy uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju przy opracowywaniu planu miejscowego polega na wyważeniu przez organ wartości podlegających ochronie konstytucyjnej i wybór takich rozwiązań, które będą z jednej strony uwzględniały konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i interesu ogółu społeczeństwa, a z drugiej ważnego indywidualnego interesu (H).

Obiektywnym recenzentem realizacji przez administrację publiczną obowiązków ustawowych, z którymi immanentnie związana jest zasada zrównoważonego rozwoju, jest społeczeństwo obywatelskie. Minister właściwy do spraw środowiska zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu polityki ekologicznej państwa.

Ochrona przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, między innymi: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwie-

rząt oraz krajobrazu. Wskazanymi przez ustawodawcę celami ochrony przyrody są między innymi: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z ich siedliskami, ochrona walorów krajobrazowych, a także kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody. Powyższe cele realizowane są między innymi przez uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa oraz w wojewódzkich, powiatowych i gminnych programach ochrony środowiska, w strategiach rozwoju i planach zagospodarowania przestrzennego województw, w strategiach rozwoju oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także przez obejmowanie poszczególnych zasobów, tworów i składników formami ochrony przyrody, opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej oraz prowadzenie badań naukowych i działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody. Uchwała w sprawie przyjęcia programu ochrony środowiska nie zawiera w swej treści regulacji o charakterze normatywnym oraz nie jest aktem generalnym i abstrakcyjnym, wobec powyższego nie posiada cech aktu normatywnego, a tym samym powinna wejść w życie z dniem podjęcia (I). Reasumując, ochrona przyrody stanowi element ochrony środowiska, a obowiązek dbałości o przyrodę, jako dziedzictwo i bogactwo narodowe ciąży na organach administracji publicznej, osobach prawnych, oraz osobach fizycznych, przy czym organy administracji obowiązane są do zapewnienia prawnych, organizacyjnych i finansowych warunków ochrony przyrody.

Zakończenie

Analiza prawa materialnego pozwala twierdzić, że założenia zarówno polskiej, jak i europejskiej polityki zrównoważonego rozwoju znajdują solidną podstawę w normach prawnych. Główne założenia znaj-

dują swoje uregulowania w Konstytucji RP, jak i prawie traktatowym. Wspólnotowe prawo pierwotne wyznacza cele, jakie Unia Europejska powinna realizować i obliguje do osiągnięcia tych celów swoje państwa członkowskie. Założenia traktatowe legitymują organy UE do konkretyzacji zakresu przedmiotowego działań w dziedzinie zrównoważonego rozwoju.

Bibliografia

- (A) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483).
- (B) *Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie wspólnych wytycznych dotyczących jakości prawodawstwa wspólnotowego* z dnia 22 grudnia 1998 roku (Dz. U. UE C z dnia 17 marca 1999r.).
- (C) Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2009 r. (Kp 2/09).
- (D) Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 września 2007 r. C-439/05 P.
- (E) Decyzja 1600/2002/WE Parlamenty Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego (Dz. U. UE. z 2002r. L 242. s. 1.).
- (F) Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 października 2007 r. C-440/05.
- (G) Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 j.t.).
- (H) Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 4 października 2010 r. II SA/Lu 349/10.
- (I) Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Podlaskiego z dnia 23 czerwca 2008 r. NK.II. DJ.0911-123/08.

Constituting and administering the ecological politics by the civil service in Poland and of the European Union

SUMMARY

An environmental protection is a field of law about interdisciplinary character, which using notions typical of legal, natural, technical or chemical theories is a rule in. Therefore in practice they can have the notional various meaning depending on the context they stayed in which used. A notion which is paying attention to rights and duties of citizens, bodies of public authority or also environmental organizations, is an ecological politics.